

ORAȘUL TÎRGOVIȘTE ȘI ÎMPREJURIMILE SALE ÎNTR-O DESCRIERE AUSTRIACĂ DIN 1790

Dr. CONSTANTIN ȘERBAN

Orașul Tirgoviște una din cele mai vechi așezări urbane din țara noastră dintre Carpați și Dunăre, fostă capitală a Țării Românești timp de mai multe secole, menționată pentru prima dată în documentele externe din 1396¹ și în cele interne din 1403², a fost înscris în izvoarele cartografice europene încă de la începutul secolului al XVI-lea înaintea altor orașe cum ar fi de ex. Argeșul, Bucureștii și Craiova. Când facem aceasta afirmație ne referim la cartograful Marco Beneventano care în 1508 înscrisa, în harta care reprezenta părțile răsăritene ale continentului nostru, orașul sub numele de „*Trigoforo*“ o formă slavo-latină a topicului Tirgoviște³. Apoi câteva decenii mai târziu întâlnim numele orașului în „*Chorografia Transilvaniei*“ a lui Ioan Honterus sub forma prescurtată de *Tervis*=*Ter(go)vis* adică din 1532⁴, într-o altă lucrare a lui Ioan Honterus din 1548 — „*Rudimentum cosmographicorum*“, acesta dă alt nume de „*Tergovistia*“. Un termen asemănător „*Tergovistie*“ întâlnim în harta lui Jacoppo Castaldo din 1548, apoi „*Tergoviscia*“ în 1566 în harta lui Ioannes Sambucus. Tot o formă prescurtată este *Tragos* aflată în harta din 1570 a lui Abraham Ortelius. Un topic cu mai multă semnificație este cel din 1560 din harta lui Antonio Laferi și anume *Tergovista del vaivoda*, în sensul că este capitala țării și reședința domnului țării. În restul secolului al XVI-lea orașul Tirgoviște mai este înscris în hărțile europene sub numele de : *Tergovisco* (1578), de Gerardus de Jode, *Tergovista*, *Tergovisch*, *Tergovischo* (1584) de Abraham Ortelius, *Tergo-visch*, *Tergoviscia sedes vaivoda Val(achiae)* în 1596, de Domenico Custodius, *Tergovischa* (1601) de Abraham Ortelius⁵.

În secolul al XVII pină la sfârșitul secolului al XVIII-lea orașul a figurat sub diferite denumiri în peste 50 de hărți europene, din cele cunoscute pină acum, astfel : *Tergovisce* (1603), *Tergovisce vel Tervis*

¹ *Călători străini despre țările române*, I, București, 1968, p. 30.

² I. Ionașcu, P. Bărbulescu, Gh. Gheorghe, *Relațiile internaționale ale României în documente (1368—1900)*, București, 1971, p. 94—95.

³ Bibl. Acad., secția Hărți, Atlasul Dimăncescu, f. 14.

⁴ *Idem*, f. 16.

⁵ *Idem*, f. 22, 26, 27—31, 37, 43—45, 47—49, 53, 59—60, 62, 65, 67.

seăes vaivoda (1602), *Tergovizza is the vayvodae residencia* (1636) *Ter(go)visch* (1664), *Tergoviste* (1682), *Tergoviste, Terwisch* (1696), *Tergovisk* (1700), *Tergovista* (1718), *Tergoviste* (1750), *Tergovist* (1752), *Tergovisch* (1780, 1785)⁶ etc. De remarcat că cele mai multe din aceste hărți sînt din perioada în care la Dunăre se desfășurau lupte antiotomane, poporul român aflîndu-se în acele vremuri în centrul unor evenimente de interes european care au intrat în istoriografia continentului nostru sub numele de „problema orientală”⁷.

Cea mai amplă hartă a Țării Românești în care orașul Tirgoviște este prezentat la o scară neobișnuit de mică (1 : 57.600) datează din 1790—1791 și este considerată pînă în prezent drept un monument cartografic de valoare europeană⁸. Ea a fost alcătuită în timpul războiului austro-ruso-turc din anii 1787—1792 din ordinul Curții din Viena de către ofițerii austriei aflați sub comanda colonelului von Specht⁹. Dar totodată această hartă este însoțită de o „descriere militară” (*Militärische Beschreibung*) a fiecărei localități în parte din Țara Românească sub diferite aspecte : economic, geografic, administrativ, cultural. De notat că harta ca și descrierea ei au fost alcătuite într-un timp record de numai opt luni de zile (din septembrie 1790 pînă în mai 1791)¹⁰. Dar nu numai atît, în comparație cu hărțile anterioare și chiar posteroare aceasta se detașează net de toate celelalte în sensul că a fost alcătuită pe baze cu totul moderne pe ea figurînd formele de relief redată cu curbăle de nivel, cu semnele topografice caracteristice pentru fiecare amănunt cuprins în ea (terenuri de cultură, viticole, mlaștini, păduri, așezări urbane și rurale, fîntini, ape stătătoare și curgătoare, mijloace de transport peste ape, cimitire, drumuri și poteci : sînt marcate pînă și troițele de pe marginea drumurilor. În hartă ca și în „descrierea militară” sînt incluse peste 3000 localități iar în „descrierea militară” localitățile sînt înregistrate într-un formular avînd următoarele rubrici : numele localității, distanța de la o localitate la alta, starea generală a localității, construcțiile din localitate, felul vegetației, felul apelor, căile de comunicație și starea lor, formele de teren, observații¹¹.

În cele ce urmează, ne vom referi la felul cum apare orașul Tirgoviște și împrejurimile sale pe o rază de circa 15 km depărtare atît pe hartă cît și în „descrierea militară”, adică o suprafață de 225 km² unde sînt înscrise cîteva zeci de localități.

⁶ Bibl. Acad. Hărți, Atlasul Dimănescu, f. 74—75, 79—80, 83, 86—90, 94, 97, 98—99, 103, 105—110, 112—113, 115—117, 128—130, 133—138, 142—147, 150, 151.

⁷ Constantin Șerban, *Românii și problema orientală*, în *Revista de istorie*, 10/1980, p. 1945—1955.

⁸ Bibl. Acad. Hărți H 1003 D XXVII-6 *Militärische Carte der kleine oder osterreichischer und grossen Walachei*.

⁹ N. Docan, *Memoriul despre lucrările cartografice privitoare la războiul din 1787—1791*, în *Analele Acad. Rom.*, seria II, tom. XXXIV (1911), mem. sect. isl. 22, p. 1282—1286.

¹⁰ Bibl. Acad., ms. german 1 *Militärische Beschreibung der grossen Wallachey*, partea 1—3.

¹¹ Despre hartă vezi Vintilă Mihăilescu, *Harta austriacă din 1791* în *Bul. Soc. Rom. de geografie*, 1928, p. 366—370 ; Luis Roman, *Localitățile și populația Țării Românești în lumina lucrărilor cartografice, manuscrise din 1790—1791*, în *Revista arhivelor*, 1/1970, p. 57—74.

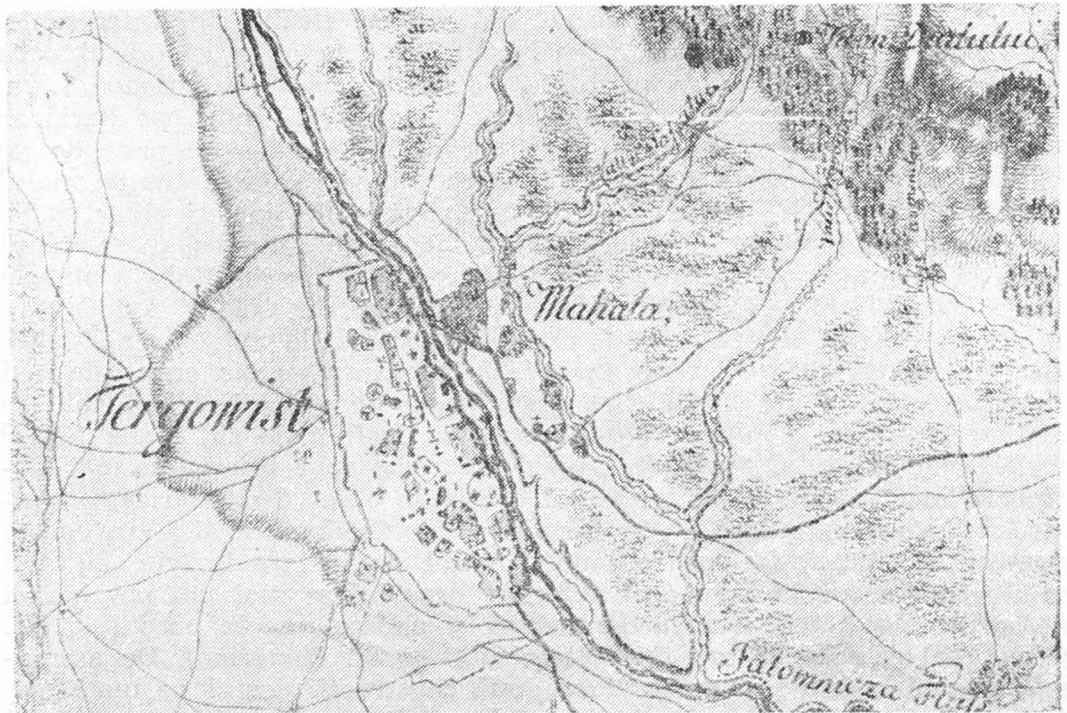

Fig. 1

Față de datele cunoscute pînă acum relativ la orașul Tîrgoviște pe baza izvoarelor interne și externe¹² cele existente în manuscrisul austriac — harta și descrierea militară — le completează în mare măsură adică pe baza lor obținem o situație mult mai amplă din punct de vedere geografic, administrativ, economic, cultural. Astfel în catagrafia generalului de Bauer publicată în 1778 constatăm că orașul Tîrgoviște avea atunci o minăstire din piatră, o minăstire numită Stelea, o capelă din piatră, 19 biserici din piatră, o biserică a curții domnești, un palat domnesc, o căpitănie mică, un tîrg, vîi și un tribunal de provincie¹³. În descrierea efectuată cam în aceeași vreme de călătorul elvețian F. I. Sulzer, publicată în 1781 aflăm că orașul Tîrgoviște o fostă reședință domnească pînă la domnia lui Constantin Brîncoveanu, era așezată pe malul Ialomiței într-o regiune de șes, la poalele unor coline acoperite cu vîi, că avea multe case mari, dar ruinate, 19 biserici, o mitropolie veche și o curte domnească pe lîngă două biserici catolice, din care una în oraș și alta în afara acestuia; se mai amintea că la un ceas de oraș exista o sticlărie¹⁴.

¹² G. Mihăescu, E. Frucher, *Tîrgoviște. Considerații asupra începuturilor orașului medieval*, în „Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă”, 2/1978, p. 25—35; Cr. Moiescu, *Tîrgoviște, monumente istorice și de artă*, București, 1979.

¹³ Bauer, *Memoires historiques et geographiques sur la Valachie*, Francfort, Leipzig, 1778, p. 160.

¹⁴ F. I. Sulzer, *Geschichte des transalpinischen Daciens*, Wien, 1781—1782, vol. I, p. 321—322.

Desigur că cele relatate de cei doi călători străini sînt interesante. Totuși în harta alcătuită de ofițerii austrieci constatăm că orașul avea o suprafață destul de mare închisă într-o circumferință de aproape 8 km, ce putea fi parcursă cu piciorul în circa 3 ore. Mai mult, pe hartă se arată că orașul avea o incintă care pornea din partea de nord de pe malul Ialomiței, descria o semielipsă spre sud și se oprea tot pe malul Ialomiței, avînd din loc în loc la distanțe variabile, uneori chiar egale, 9 turnuri semicirculare. Orașul este arătat că se întindea și pe malul stîng al Ialomiței pe o distanță de 3 km sub numele de *Mahala* pînă la valea Sasului cu gospodării răslețe înconjurată de grădini avînd și o biserică; pe aici trecea drumul care lega orașul de mînăstirea Dealul. Așa dar orașul avea o incintă întărită în interiorul căreia erau cele mai multe gospodării ale localnicilor înconjurată de grădini. Ici și colo se disting bisericile în număr de 15 unele cu incintă de zid altele fără¹⁵ (cele 2 din dreptul *Mahalalei*). La sud de aceste două biserici se mai distinge o incintă din zid în interiorul căreia se observă o biserică, o construcție dreptunghiulară și un turn circular. Credem că aici era curtea domnească atunci desigur în ruină. Astfel de incinte întărite cu mai multe construcții în interiorul zidurilor orașului se mai pot observa și la nord și la sud de curtea domnească și anume una la nord (bis. Sf. Gheorghe) și două la sud (bis. Stolnicului și Sf. Ecaterina). De asemenea se mai constată și existența a două construcții destul de mari una în formă de litera E și alta în forma literii F care pot fi niște cazărmi sau depozite, așezate de ambele părți ale uliței Mari. Se mai impune în interiorul incintei orașului o cruce cu o incintă circulară care marchează un important lăcaș de cult. Credem că aici era biserica Mitropoliei; în fine se poate identifica biserica Stelea cu incintă de zid și două clădiri anexă (probabil casele domnești de aici).

Planul astfel prezentat al orașului mai cuprinde și gospodăriile locuitorilor, marcate cu culoare roșie, fiecare înconjurată de grădini (colorată în verde). Estimarea numărului acestor gospodării ne duce la concluzia că în interiorul incintei orașului erau cel puțin 100 de astfel de gospodării iar în afara acesteia pe ambele maluri ale Ialomiței încă 70. Calculînd astfel populația orașului după numărul gospodăriilor (în cazul în care au fost cuprinse toate) ar însemna că atunci orașul avea o populație de aproape 1000 de locuitori, ceea ce ni se pare sub cifra reală. Dar dacă ținem seama de cercetările recente privind această hartă¹⁶ și felul cum au fost înregistrate gospodăriile rurale și urbane (în primul rînd lipsa de spațiu credem că a forțat pe cartografi să nu redca realitatea de pe teren) rezultă că au fost incluse numai o parte din gospodării și că în realitate numărul locuitorilor era cel puțin dublu sau triplu. Așa dar atunci orașul Tîrgoviștea trebuie să fi avut cel puțin 2000 locuitori. De altfel citeva decenii mai tîrziu, în 1832, în epoca

¹⁵ Bisericile din acea vreme trebuie să fi fost: a Mitropoliei, sf. Voevozi, sf. Împărați, sf. Nicolae, a Tîrgului, Gearloglu, Stelea, sf. Dumitru, sf. Treime, Bărăția, sf. Mina, sf. Atanasie, a Stolnicului, sf. Ecaterina; vezi și Cr. Moisescu, *op. cit.*, p. 20—21 și un plan al orașului; autorul nu folosește nici descrierea militară și nici harta austriacă din 1790.

¹⁶ Luis Roman, *op. cit.*

regulamentară au fost înregistrate 769 case și 3824 locuitori¹⁷. De remarcat apoi că orașul este prezentat ca fiind locul de întâlnire al mai multor drumuri principale și secundare, cel puțin 10, pornind în toate direcțiile. Din aceste drumuri numai 4 ajungeau la incinta întărită a orașului, restul fiind ramificații secundare ale acestora, oprindu-se în cartierele mărginașe. Tot studiind harta mai remarcăm că de la una din porțile principale de intrare în oraș pornea spre sud-est drumul spre Buzău¹⁸.

În privința reliefului remarcăm că orașul se afla așezat pe o terasă a apei Ialomiței. Acest lucru se observă mai bine în partea de est la locul dintre apa Ialomiței și casele locuitorilor. Pe hartă este marcat în acest loc un mal abrupt care trebuie să fi fost dublat de o întăritură. Din acest motiv orașul era ferit de apele mari ale Ialomiței nefiind expus inundațiilor. În schimb toată zona de pe malul stîng al apei era inundabilă pînă la poalele dealului unde se afla construită mînaștirea Dealul, deci o zonă mlăștinoasă, străbătută de valea Sasului, valea Voevozii și valea Armenilor, adică zona *Mahalalei*. De remarcat apoi că pe malul Ialomiței funcționau atunci șase mori, folosite de localnici la măcinatul cerealelor (fiecare avînd și o casă a morarului), iar în partea de nord a orașului dincolo de incinta întărită se aflau două fîntîni cu cumpănă. Desigur că și în oraș erau puțuri pentru apă potabilă mai ales că apa era la o adîncime mică.

Dacă acestea sînt datele pe care ni le procură harta, iată care sînt cele relativ la oraș rezultate din „descrierea militară”. Orașul *Tîrgoviște* (Tergowist) — se spune — este la o distanță de o oră de satul Văleni (Wallan), așezat pe malul Ialomiței, în regiune de cîmpie, înconjurat de lucrări de pămînt (Erdwerk) — așa dar o întăritură — care cu ajutorul unor noi lucrări puteau fi puse în scurt timp în stare de apărare. Autorul anonim mai arată că „așezarea unei baterii de tunuri în oraș ar domina împrejurimile”. Se mai adaugă apoi că în oraș erau „foarte multe biserici”, nu se dă numărul lor, pe lîngă multe case de altfel „bine construite”. Despre palatul domnesc se arată că era „înconjurat de o incintă dublă de zid”, și că de aici se domină întreaga vale a Ialomiței, că lîngă palat era „o galerie subterană”¹⁹. Relativ la împrejurimi se arată că la *Lucieni* era o dumbravă cu arbori înalți dar rară, cu multe tufișuri, că Ialomița ce trece prin oraș nu are un curs stabil, că pe vreme de secetă (timp uscat) apa ar avea numai doi pași adîncime (un pas = 1,68 m, dar că pe timp ploios nu se poate trece, că pe fundul apei se află „nisip și pietriș”, că pe aici trece drumul principal care vine de la

¹⁷ Din 1820 există și statistica d-rului C. Caracaș (vezi P. Samarian, *O veche monografie sanitară a Munteniei de dr. C. Caracaș, 1800—1828*, București, 1937, p. 201) care a consemnat în oraș 2000 case, deci circa 10 000 locuitori, dar credem că este exagerată pe cînd cea din 1832 mai reală (Arh. St., Buc., Vornicia din lăuntru, 2885 (2146), 1831, f. 110).

¹⁸ G. Mihăescu, E. Fruchter, *Cite porți avea Tîrgoviștea? Contribuții la cunoașterea topografiei istorice a orașului medieval*, în „Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă”, 1/1980, p. 37; autorii demonstrează că orașul avea patru porți: 1. Poarta vînașilor Dealului; 2. Poarta Buzăului; 3. Poarta Bucureștilor; 4. Poarta Argeșului și Cîmpulungului.

¹⁹ Bibl. Acad., ms. german, 1, f. 247.

Cîmpulung și merge la București pe teren mănșos, că drumurile de acces în oraș sînt în general bune pe orice vreme. Despre anexa orașului numită *Mahala* se arată că se află „la o depărtare de 1/4 oră de oraș, pe malul stîng al Ialomiței, în plin șes, că aici apa Ialomiței ar avea o adîncime de 2-3 picioare (adică sub un metru), că malul apei este nisipos și pietros totodată, că pe timp de secetă se poate trece riul dar mai greu pe ploaie, că de la minăstirea Dealul se domină întreaga regiune. În privința împrejurimilor Tirgoviștei mai întii constatăm în harta austriacă starea reliefului. Așa de ex. terasa pe care se află orașul mergea spre vest pînă la lunca Dimboviței iar dincolo de apa Dimboviței începea o pădure deasă pe o lățime de peste 10 km. Fișii de pădure se mai întindeau și în apropiere de oraș în partea de sud-vest a acestuia spre *minăstirea Văcărești* și *Heleșteul domnesc* pe o lățime de circa 1 km ; o altă fișie mai lată pînă la 6 km se afla lîngă *Comișani* și în jurul satului *Racovița*. O altă zonă de pădure era ceva mai la nord și nord-est de oraș la *Șotînga* și *Doicești*, unde se îngusta valea Ialomiței. Se observă apoi porțiuni de podgorii. Mai întii sînt cele de pe dealul unde era *minăstirea Dealul* ; cele 11 locuri de vie de acolo aveau o suprafață de circa 33 ha. Spre nord-est de aceste vii se întindeau altele pînă la sud de *Doicești* și spre vest pînă la *Gorgota* ; aici locurile de vie erau mai mici între 0,22 ha și 10 ha cum erau și cele de la *Vișorita*.

În această zonă a orașului principalele cursuri de apă marcate în hartă sînt Ialomița și Dimbovița cu numeroși afluenți care se revărsau pe timp de ploaie ; așa se explică zona de mlaștini din lunca largă a acestor două riuri. În privința malurilor lor, cel drept era mai înalt decît cel stîng. Prezența podurilor peste ape este foarte rară deoarece majoritatea apelor se treceau prin vad.

În privința drumurilor se vede că din partea de nord a orașului pleca un drum pe malul stîng al Ialomiței, pînă la Doicești iar de acolo ducea la *Sticlăria* după ce trecea prin vad Ialomița. Deasemenea tot din oraș pornea spre Șotînga un drum pe malul drept al Ialomiței. Un alt drum dar principal pleca din partea de nord-est a orașului, străbătea lunca Ialomiței și se îndrepta pe la *Cirna*, *Răzvad*, *Gura Ocniței* spre valea *Cricovului* ; din acest drum se făcea o ramificație spre nord-est spre m-rea Dealul. Un alt drum principal pornea de la sud de oraș și se îndrepta spre *București*. În partea de vest și sud-vest de oraș erau cîteva drumuri secundare, unul din ele ducînd la *Lucieni*, *Luzieni*, și *Văcărești din deal* apoi intra în pădure ²⁰.

Cercetarea hărții ne permite să apreciem apoi densitatea așezărilor rurale și mai ales să facem unele aprecieri asupra populației lor deoarece la fiecare sat sînt însemnate gospodăriile cu grădini și fără, se mai dau ici și colo morile, fîntînile. Așa de ex. în partea de sud a orașului erau satele *Văleni* cu 18 case, biserică și fîntînă, *Perșinari* cu 20 case, biserică și moară pe apa Dimboviței, *minăstirea Văcărești* cu 8 case, biserică înconjurată de o incintă de zid, *Heleșteul domnesc* cu 12 case și 2 fîntîni, *Heleșteul Cazaci* cu 25 case. Spre nord de oraș erau următoarele așezări : *Doicești* cu 14 case, biserică și o construcție drep-

²⁰ Bibl. Acad. Hărți, H 1003 D XXVI-6, planșa 60.

tunghiulară care nu este decît palatul domnesc al lui Constantin Brîncoveanu desigur atunci în ruină, *Șotînga* cu 35 case și o biserică, *Sticlăria* cu 25 case risipite într-o vale și biserică ; spre est sînt satele *Cîrna* cu 10 case și biserică, *Răzvad* cu 15 case și biserică, *Gura Ocniței* cu 7 case. Spre sud-est satele *Nisipuri* cu 16 case, *Secuienii* cu 35 case și biserică spre sud-vest satele *Stîmpăieni* cu 20 case și biserică, *Lucieni* cu 10 case și două mori în apa *Dimboviței*, spre vest satele *Dragomirești* cu 38 case, moară, biserică și fîntină, *Drăgoiești* cu mînăstire, 6 case, *Vîforița* cu 11 case și biserică etc. Așa dar populația acestor sate era foarte variabilă de la 30—40 locuitori la aproape 400 ; credem totuși că în realitate populația lor era mult mai mare cel mult dublu, ca și a orașului²¹.

Date mai ample relativ la aceste așezări și la altele se obțin din „descrierea militară“ la care ne-am mai referit și anume : 1. *Dragomirești*, „la o oră de *Drăgoiești* și la 1½ oră de *Izvoru*, așezat la poalele unui deal pietros, dincolo de șosea în lungul *Dimboviței*, are o curte boierească care poate fi fortificată, înconjurat de crîng, cîmpia este uscată, drumurile sînt bune pe vreme bună“²² ; 2. *Mînăstirea Dealului* „la 1¼ oră de *Tîrgoviște* și o oră de *Mahala*, așezată pe un deal mai sus de *valea Sasului*, are în jur podgorii (*Weinberge*), mînăstirea este construită din piatră, are arbori înalți, în vale sînt pășuni, dealul face greutatea transporturilor de trupe, de aici se domină împrejurimile“²³ ; 3. *Cîrna* „la 1¼ oră de *Mahala* are biserică construită solid, pădurea este amestecată cu arbori mici, pășunea este mlăstinoasă, apa are fundul mîlos, malul înalt, se trece prin anumite locuri, drumul prin pădure este prost, pe timp ploios este impracticabil, de aici se domină regiunea“²⁴ ; 4. *Văcărești din vale*, la ½ oră de *mînăstirea Văcărești*, așezat într-o vale lîngă apa *Dimboviței*, este înconjurat de mlaștini și crîng, are casă boierească, mlaștina are fundul nisipos, nu se poate trece cu barca, din mlaștină izvorăsc două pîrae, unul în *valea Văcărești din vale*, altul sub nume de *Izvoru*“²⁵ ; 5. *Văcărești din deal* „la o oră de *Lucieni*, așezat într-o pășune, la marginea unei rișe, în care este o mlaștină ,care duce pînă la *Văcărești din vale*, are o biserică bună de zid lîngă mînăstire și o casă de boier, ambele înconjugate de o incintă de zid“²⁶ ; 6. *Comișani* „la o oră de *Heleșteul domnesc*, pe un șes lîngă apa *Elesi*, are o casă boierească solidă, crîngul merge pînă la șoseaua care vine de la *Tîrgoviște* spre *București*, nu se trece decît pe șosea, pășunile sînt bune, apa este potabilă, are adîncimea de patru picioare (un picior = 32,4 cm), nu are trestie“²⁷ ; 7. *Dragodinești* „la ½ oră de *Joduleni* așezat pe versantul dealului *Timpa* la apa *Dimboviței*, are o biserică de lemn, pantele dealului sînt cultivate cu pomi roditori (*Obstbäumen*) în anumite locuri sînt crînguri de stejar, *Dimbovița* are fund pietros, se trece numai pe secetă sau după ploaie, drumurile pe

²¹ Bibl. Acad. Hărți. H 1003 D XXVI-6, planșele 59, 60, 61, 69, 70, 71.

²² Bibl. Acad., ms. german, 1, f. 245.

²³ Idem, f. 248.

²⁴ Bibl. Acad., ms. german, 1, f. 248.

²⁵ Idem, f. 258.

²⁶ Idem, f. 257.

²⁷ Ibidem.

Bogorbo

Sectio Nro. 21		Gitterung		Lage der Erzkanten	Erzkanten			
Nr. der Erzkanten	Namen der Erzkanten	Nr.	Zahl der		Seite der Erzkanten	Wenigen und die Erzkanten	Erzkanten, Nerven und die Erzkanten	Zahlen
	<i>9. Erzkanten</i>		<i>Erzkanten 1</i>	<i>In ersterer Erzkanten ist die Lage der Erzkanten</i>		<i>Erzkanten der Erzkanten</i>	<i>Erzkanten der Erzkanten</i>	
	<i>10. Erzkanten</i>	<i>Keller 1</i>		<i>Erzkanten der Erzkanten ist die Lage der Erzkanten</i>	<i>Erzkanten der Erzkanten</i>	<i>Erzkanten der Erzkanten</i>	<i>Erzkanten der Erzkanten</i>	
	<i>11. Mahala</i>	<i>Erzkanten 1</i>		<i>Erzkanten der Erzkanten ist die Lage der Erzkanten</i>			<i>Erzkanten der Erzkanten</i>	

Fig. 2

malul apei sînt pe teren tare ,pe deal sînt pe teren moale, potecile sînt foarte bune“²⁸ ; 8. *Căprioru* „la $\frac{3}{4}$ oră de *Tărtărani*, casele sînt risipite în valea Niși, are o biserică de lemn, crîng și pădure de stejar, apa Aninoasa trece prin sat“²⁹ ; 9. *Nisipuri* „la $\frac{3}{4}$ de *Lazuri* pe malul Ialomitei în regiune de șes ,are pășuni frumoase ,apa Ialomitei are 20 pași lățime, fund nisipos, poate fi trecută numai pe unde sînt indicatori, apa este bună de băut pentru vite și oameni, drumurile sînt pe teren moale greu practicabile“³⁰ ; 10. *Buzați* „la $1\frac{1}{2}$ oră de *Tîrgoviște*, pe malul stîng al Ialomitei, pășunile sînt pe teren umed, apa Ialomitei are fundul pietros și adîncimea de 2-3 picioare, malul este abrupt dar și înclinat, pe secetă se trece pe oriunde, mai greu pe ploaie“³¹ ; 11. *Gura Ocnitei* „la $\frac{1}{4}$ oră de *Răzvad* la poalele unei coline, are o biserică solidă, pădurile sînt amestecate, pășunea este în loc mlăștinos“³² ; 12. *Gorgota* „la $\frac{3}{4}$ oră de *Viforita* așezat pe un deal între vii (*Weinbergen*), minăstirea și biserica sînt solide, pădurile înalte, apa Reșca are mal rîpos, peste apă este un pod bun, drumurile sînt impracticabile“³³ ; 13. *Doicești* „la $\frac{1}{4}$ oră de *Șotînga*, are o biserică din piatră și incintă de zid înaltă de 5 picioare și de $2\frac{1}{2}$ picioare grosime“³⁴ ; 14. *Cobia minăstire* „la $1\frac{1}{2}$ oră de *Bădulești* și de *Găești*, așezată în valea cu acelaș nume, biserica și casa preotului construite solid, pe ambele maluri ale văii, sînt păduri înalte și crîng des, pășunea pe vale și în pădure, apa Cobiei este potabilă, cu fund nisipos, drumurile practicabile pentru tot felul de mijloace de transport“³⁵ ; 15. *Lazuri* „la o oră de *Comișani*, așezat într-un șes la $\frac{1}{2}$ oră de apa Ialomitei la izvoarele apei Eleși, are biserică din piatră, lingă sat se află șoseaua Tîrgoviște-București trece prin crîng, șesul este uscat, are o baltă, apa este potabilă pentru vite și oameni, balta are trestie, apa Eleși se poate trece pe oriunde și este potabilă“³⁶ ; 16. *Butoi* „la 3 ore de *Găești* și la $\frac{1}{2}$ oră de *Hulubești*, așezat într-o vale cu acelaș nume, este dominat de o colină, are o bisercă din piatră și o locuință de preot, satul este înconjurat de păduri de stejar, pășunile sînt parte în vale parte în pădure, apa Butoi este potabilă, curge pe teren nisipos și negru, drumurile sînt bune numai pentru mijloace de transport ușoare“³⁷ ; 17. *Crîngul de sus* „la o oră de *Băsești* și la $\frac{1}{4}$ oră de *Bădulești* așezat la poalele unei mlaștini pe ambele maluri ale Potocului, are o bisercă de zid și o casă boierească, dealul este acoperit cu păduri de stejar“³⁸ ; 18. *Bădulești* „la $\frac{1}{4}$ oră de *Crînguri*, are casă boierească solidă, pășunile sînt în pădure ,apa are fund galben, drumurile sînt practicabile“³⁹.

²⁸ *Idem*, f. 237.

²⁹ *Idem*, f. 239.

³⁰ Bibl. Acad., ms. german, 1, f. 249

³¹ *Idem*, f. 249.

³² *Idem*, f. 248.

³³ *Idem*, f. 241.

³⁴ *Idem*, f. 240.

³⁵ *Idem*, f. 253.

³⁶ *Idem*, f. 250.

³⁷ Bibl. Acad., ms. german, 1, f. 251.

³⁸ *Idem*, f. 252.

³⁹ *Idem*, f. 252.

Concluzii. Din cele de mai sus se desprind unele constatări și anume că materialele consultate ne oferă date noi relativ la orașul Tîrgoviște și împrejurimile sale care le completează pe cele cunoscute. Rezultă apoi că orașul avea o suprafață de circa 6 km², o circumferință de aproape 8 km, că posedă întărituri prevăzute cu turnuri semicirculare, că în această vreme se poate distinge și apariția unor noi mahalale dincolo de incintă, că era un important nod de comunicații, că se afla în apropierea unor podgorii, că la circa 10 km de oraș se apropiau pădurile dese. Deasemenea datele din „descrierea militară“ ne oferă știri despre rețeaua hidrografică din regiune cu anumite dimensiuni (lățimea și adâncimea apelor, malurile lor, natura fundului), în fine frecvența și starea căilor de comunicație. Sint deasemenea date de natură demografică care așteaptă specialiștii să le prelucreze și să facă estimări asupra densității populației rurale și urbane în regiune. Așadar elemente atit pentru completarea unor monografii de sate, dar și a orașului Tîrgoviște, sub toate aspectele*.

* Articolul a fost prezentat drept comunicare la Tîrgoviște, la Sesiunea științifică a Muzeului județean Dimbovița, în ziua de 15 mai 1981.